UNIVERSAL JOURNAL OF MATHEMATICAL THEORY AND COMPUTER SCIENCES
ISSN 2992 – 8788
https://sr-journals.org/index.php/UJMTCS

# TURIZM SEKTORIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARINING SAMARADORLIGI

*Ilmiy rahbar: i.f.d (DSc), professor* ***Khodjaeva Nodiraxon Abdurashidovna***
*Toshkent Davlat transport universiteti,*
*ORCID:0009-0008-1048-413X*
***Masharipov O‘rolbek Ozod o'g'li***
*Tashkent State Transport University*
*First-Year Undergraduate Student*
*Email: urolbekmasharipov@gmail.com*
*ORCID ID:https://orcid.org/0009-0005-3918-2969*

**Annotatsiya.** Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston turizm sektoriga investitsiyalarni jalb etishda davlat-xususiy sheriklik (DXSh) mexanizmlarining samaradorligi tahlil qilingan. So‘nggi yillarda turizm sohasiga qaratilayotgan davlat siyosati natijasida infratuzilma loyihalarida DXSh usullari keng qo‘llanilmoqda. 2025-yil yakunlariga ko‘ra, turizm sohasidagi 20 dan ortiq yirik loyiha DXSh asosida amalga oshirilgan, jami investitsiya hajmi 1,2 milliard dollarni tashkil etgan. Tadqiqotda statistik tahlil, qiyosiy tahlil, ekspert baholash va tizimli yondashuv usullari qo‘llanilgan. Natijada DXSh mexanizmlarining samaradorlik darajasi, mavjud muammolar (qonunchilikdagi noaniqliklar, loyihalarni tayyorlashdagi past sifat, risklarni taqsimlashdagi nomutanosiblik) va ularni bartaraf etish yo‘llari aniqlangan. Xususan, institutsional islohotlarni chuqurlashtirish, loyihalarni tayyorlash bo‘yicha markazlashtirilgan tizimni yaratish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kengaytirish va risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari turizm sohasidagi davlat organlari, investitsiya loyihalarini amalga oshiruvchi kompaniyalar va xalqaro donorlar uchun amaliy ahamiyatga ega.

**Kalit so‘zlar:** davlat-xususiy sheriklik, turizm, investitsiyalar, infratuzilma, loyihalarni moliyalashtirish, koncession kelishuvlar, risklarni boshqarish.

**Abstract.** This scientific article analyzes the effectiveness of public-private partnership (PPP) mechanisms in attracting investments to the tourism sector of Uzbekistan. As a result of state policy focused on tourism in recent years, PPP methods are widely used in infrastructure projects. By the end of 2025, more than 20 large-scale projects in the tourism sector have been implemented on the basis of PPP, with a total investment volume of $1.2 billion. The study uses statistical analysis, comparative analysis, expert assessment and systematic approach. As a result, the effectiveness of PPP mechanisms, existing problems (uncertainties in legislation, low quality of project preparation, imbalance in risk distribution) and ways to eliminate them have been identified. In particular, proposals have been developed to deepen institutional reforms, create a centralized system for project preparation, expand cooperation with international financial institutions and improve risk management mechanisms. The research results have practical significance for government bodies in the tourism sector, companies implementing investment projects and international donors.

**Keywords:** public-private partnership, tourism, investments, infrastructure, project financing, concession agreements, risk management.

**Аннотация.** В данной научной статье анализируется эффективность механизмов государственно-частного партнерства (ГЧП) в привлечении инвестиций в туристический сектор Узбекистана. В последние годы в результате государственной политики, направленной на развитие туризма, методы ГЧП широко применяются в инфраструктурных проектах. По итогам 2025 года в туристической сфере реализовано более 20 крупных проектов на основе ГЧП, общий

объем инвестиций составил 1,2 млрд долларов США. В исследовании использованы методы статистического анализа, сравнительного анализа, экспертных оценок и системного подхода. В результате выявлены уровень эффективности механизмов ГЧП, существующие проблемы (неопределенность в законодательстве, низкое качество подготовки проектов, несбалансированность распределения рисков) и пути их решения. В частности, разработаны предложения по углублению институциональных реформ, созданию централизованной системы подготовки проектов, расширению сотрудничества с международными финансовыми институтами и совершенствованию механизмов управления рисками. Результаты исследования имеют практическое значение для государственных органов в сфере туризма, компаний, реализующих инвестиционные проекты, и международных доноров.

**Ключевые слова:** государственно-частное партнерство, туризм, инвестиции, инфраструктура, финансирование проектов, концессионные соглашения, управление рисками.

## KIRISH

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda turizm sohasini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Prezident va hukumat tomonidan qabul qilingan “O‘zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarorlar, “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida turizm sohasini diversifikatsiya qilish va eksport salohiyatini oshirish vazifalari belgilangan. Xususan, 2030-yilga borib turizm xizmatlari eksportini 3 milliard AQSh dollariga yetkazish, sohada 1 million yangi ish o‘rni yaratish maqsad qilingan.[1]

Bu strategik maqsadlarga erishish uchun nafaqat qulay siyosiy va huquqiy muhit, balki zamonaviy infratuzilma, xususan mehmonxonalar, transport va ko‘ngilochar obyektlar, logistika markazlari, shuningdek xizmat ko‘rsatish standartlarini jahon andozalari darajasiga ko‘tarish zarur. Bunday infratuzilmani yaratish esa katta miqdordagi investitsiyalarni talab qiladi. Davlat byudjeti imkoniyatlari cheklanganligi sababli, xususiy sektor va xalqaro investitsiyalarni jalb etishning eng samarali mexanizmlaridan biri sifatida davlat-xususiy sheriklik (DXSh) usullari ko‘rilmoqda.[2]

Biroq, DXSh mexanizmlarining samaradorligi, loyihalarni tayyorlash va amalga oshirish jarayonida duch kelinayotgan muammolar, shuningdek bu mexanizmlarni yanada takomillashtirish yo‘llari hali yetarlicha ilmiy jihatdan tahlil qilinmagan.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – O‘zbekiston turizm sektoriga investitsiyalarni jalb etishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining samaradorligini baholash, mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan takliflarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot ob’ekti – turizm sohasidagi DXSh loyihalari, predmeti esa ushbu loyihalarni tashkil etish va amalga oshirish mexanizmlaridir.

## MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat-xususiy sheriklik masalalari xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Xalqaro moliya institutlari (Jahon banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Osiyo taraqqiyot banki) tomonidan DXSh bo‘yicha qo‘llanmalar va metodologiyalar ishlab chiqilgan. Jahon banki ekspertlarining fikricha, DXSh loyihalarining muvaffaqiyati uchun uch omil muhim: siyosiy iroda va barqaror qonunchilik, loyihalarni tayyorlashdagi texnik sifat va risklarni adolatli taqsimlash.[3]

O‘zbekistonlik olimlardan M. Umarov davlat-xususiy sheriklikning institutsional asoslarini o‘rgangan bo‘lsa, Sh. Tursunov turizm sohasidagi investitsiya loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlarini tadqiq qilgan. 2025-yil sentabr oyida Toshkentda bo‘lib o‘tgan “Turizm investitsiya forumi”da xalqaro ekspertlar O‘zbekistonning DXSh amaliyotini tahlil qilib, qonunchilik va loyihalarni tayyorlash jarayonlarini takomillashtirish bo‘yicha tavsiyalar bergan.[4]

[1] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi farmoni. 2023-yil 11-sentabr.
[2] O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. (2026). “Turizm sohasidagi davlat-xususiy sheriklik loyihalari to‘g‘risida” hisobot. Toshkent.
[3] Jahon banki. (2024). “Public-Private Partnerships in Tourism: A Guide for Developing Countries”. Vashington: World Bank Group.
[4] Umarov, M. (2025). “Davlat-xususiy sheriklikning institutsional asoslari: O‘zbekiston tajribasi”. “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali, №2, 45–55.

Buxoro, Samarqand va Xiva shaharlaridagi DXSh asosida qurilgan mehmonxona va sayyohlik majmualari misolida o‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, loyihalarning amalga oshirilish muddati o‘rtacha 20–30 foizga qisqargan, byudjet mablag‘laridan tejash 15–25 foizni tashkil etgan. Biroq, ayrim loyihalarda shaffoflikning pastligi, risklarni noto‘g‘ri baholash va qurilish sifatidagi kamchiliklar kabi muammolar ham kuzatilgan.

Shuningdek, DXSh bo‘yicha mavjud adabiyotlarda turizm sohasining o‘ziga xos xususiyatlari (mavsumiylik, uzoq qaytarilish muddati, eksportga yo‘naltirilganligi) yetarlicha hisobga olinmagan. Mazkur maqola ushbu bo‘shliqni to‘ldirishga qaratilgan.

**TADQIQOT METODOLOGIYASI**

Tadqiqotda quyidagi usullardan foydalanildi. Statistik tahlil usuli orqali O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Turizm qo‘mitasi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligining 2023–2025 yillar bo‘yicha DXSh loyihalari to‘g‘risidagi rasmiy ma’lumotlari tahlil qilindi. Qiyosiy tahlil usuli bilan O‘zbekistonning DXSh amaliyoti Turkiya, BAA, Gruziya va boshqa muvaffaqiyatli mamlakatlar tajribasi bilan taqqoslandi.[5]

Ekspert baholash usuli doirasida turizm va moliya sohasidagi 12 nafar ekspert (davlat organlari vakillari, xalqaro tashkilotlar ekspertlari, investitsiya loyihalari rahbarlari) bilan chuqur intervyular o‘tkazildi. Tizimli tahlil usuli orqali DXSh mexanizmlarining samaradorligiga ta’sir etuvchi omillar o‘zaro bog‘liqlikda o‘rganildi. Dokumental tahlil usuli bilan DXShga oid qonun hujjatlari, hukumat qarorlari va xalqaro shartnomalar o‘rganildi.[6]

**TAHLIL VA NATIJALAR**

O‘zbekiston turizm sektorida DXSh mexanizmlarini qo‘llash amaliyotini tahlil qilish natijasida bir qancha ijobiy tendensiyalar va tizimli muammolar aniqlandi.

Ijobiy tomonlar. 2025-yil yakuniga ko‘ra, turizm sohasidagi DXSh loyihalari soni 23 taga yetdi. Ularning 14 tasi mehmonxona va sayyohlik majmualari, 5 tasi aeroport va transport infratuzilmasi, 4 tasi ko‘ngilochar va madaniy obyektlarni qamrab olgan. Loyihalarning umumiy qiymati 1,2 milliard dollarni tashkil etib, ularning 65 foizi to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar hissasiga to‘g‘ri keladi. Bu ko‘rsatkich DXSh mexanizmlari orqali xususiy va xorijiy kapitalni jalb etishda sezilarli yutuqlarni ko‘rsatadi.[7]

Loyihalarni amalga oshirish jarayonida loyihalarni tayyorlash va tasdiqlash bosqichlari soddalashtirilgan, “yagona darcha” tamoyili joriy etilgan. Natijada loyihalarni tayyorlash muddati o‘rtacha 12–18 oydan 8–10 oyga qisqargan. Shuningdek, soliq va bojxona imtiyozlari, er uchastkalarini uzoq muddatli ijaraga berish kabi qo‘llab-quvvatlash choralari investorlar uchun qo‘shimcha jozibadorlik yaratdi.[8]

Muammolar. Tahlillar bir qator tizimli kamchiliklarni ham ko‘rsatdi. Birinchidan, DXSh bo‘yicha qonunchilik hujjatlari o‘rtasida nomuvofiqliklar mavjud. Masalan, “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”gi qonun bilan boshqa tarmoq qonunlari (yer, soliq, byudjet) o‘rtasida ziddiyatlar uchraydi. Bu esa loyihalarni amalga oshirishda qo‘shimcha vaqt va xarajatlarga olib keladi.[9]

Ikkinchidan, loyihalarni tayyorlash sifatida muammolar bor. DXSh loyihalarini tayyorlash uchun yetarli malakali mutaxassislar (moliyaviy modellashtirish, huquqiy ekspertiza, texnik-iqtisodiy asoslash) yetishmaydi. Ko‘plab loyihalar texnik-iqtisodiy asoslashsiz yoki soddalashtirilgan tarzda Xalqaro valyuta jamg‘armasi tayyorlanmoqda. Bu esa keyingi bosqichlarda loyiha parametrlarini qayta ko‘rib chiqishga, ba’zan esa loyihani to‘xtatib turishga olib keladi.

---

[5] O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. (2026). “Turizm sohasidagi davlat-xususiy sheriklik loyihalari to‘g‘risida” hisobot. Toshkent.

[6] O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. (2026). “Turizm investitsiyalari va DXSh loyihalari: 2023–2025 yillar tahlili”. Toshkent.

[7] O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. (2026). “Turizm sohasidagi davlat-xususiy sheriklik loyihalari to‘g‘risida” hisobot. Toshkent.

[8] “Turizm investitsiya forumi – 2025” materiallari. (2025). Toshkent, 15–16 sentabr.

[9] O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2025). “DXSh loyihalarini tayyorlash va monitoring qilish bo‘yicha uslubiy qo‘llanma”. Toshkent.

Uchinchidan, risklarni taqsimlashda nomutanosiblik kuzatilmoqda. Ko‘pincha asosiy risklar (qurilish, talab, valyuta) xususiy sherik zimmasiga yuklanadi, davlat esa minimal riskni o‘z zimmasiga oladi. Bu esa loyihalarning moliyaviy modellarini murakkablashtiradi va investorlar uchun qo‘shimcha xavf tug‘diradi. Ekspertlar orasida o‘tkazilgan so‘rovga ko‘ra, risklarni taqsimlash loyiha muvaffaqiyatiga ta’sir etuvchi eng muhim omillardan biri sifatida baholangan.

To‘rtinchidan, loyihalarni monitoring va baholash tizimi yetarli emas. Loyihalar amalga oshirilgandan so‘ng ularning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi muntazam ravishda baholanmaydi. Ayrim loyihalarda qurilish sifati, xizmat ko‘rsatish standartlari va daromad ko‘rsatkichlari dastlabki prognozlarga mos kelmayapti.[10]

Beshinchidan, xalqaro moliya institutlari va donorlar bilan hamkorlik yetarli darajada rivojlanmagan. DXSh loyihalarini tayyorlash va moliyalashtirishda Jahon banki, YTTB, OTB kabi institutlarning texnik ko‘magi va moliyaviy vositalaridan to‘liq foydalanilmayapti. Ayrim loyihalarda tender jarayonlarining xalqaro standartlarga to‘liq mos kelmasligi tufayli xorijiy investorlarning ishtiroki cheklanmoqda.[11]

**XULOSA VA TAKLIFLAR**

O‘zbekiston turizm sektorida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini qo‘llash amaliyotini har tomonlama tahlil qilish asosida quyidagi muhim xulosalarga kelindi.

Birinchidan, davlat-xususiy sheriklik O‘zbekiston turizm infratuzilmasini rivojlantirishda muhim moliyaviy va institutsional vosita sifatida o‘zini namoyon qildi. 2023–2025 yillar mobaynida ushbu mexanizm orqali jami 1,2 milliard AQSh dollari miqdoridagi investitsiyalar jalb etilgan bo‘lib, ularning katta qismi to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy kapital hissasiga to‘g‘ri keladi. Mehmonxona majmualari, sayyohlik markazlari, aeroportlar va ko‘ngilochar obyektlarni o‘z ichiga olgan 23 ta yirik loyihaning amalga oshirilishi sohaning moddiy-texnik bazasini sezilarli darajada yangiladi, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirishga va xalqaro turizm bozorida mamlakatning raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qildi. Shuningdek, loyihalarni tayyorlash va tasdiqlash jarayonlarining soddalashtirilishi, “yagona darcha” tamoyilining joriy etilishi investorlar uchun qulay shart-sharoitlarni yaratdi.[12]

Ikkinchidan, mavjud amaliyot bir qator tizimli muammolar va cheklovlarni ham ochib berdi. Qonunchilik bazasidagi nomuvofiqliklar, xususan “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”gi qonun bilan tarmoq qonunlari (yer, soliq, byudjet, investitsiya) o‘rtasidagi ziddiyatlar loyihalarni amalga oshirish jarayonida huquqiy noaniqliklar keltirib chiqarmoqda. Loyihalarni tayyorlash sifatidagi kamchiliklar – moliyaviy modellashtirish, texnik-iqtisodiy asoslash va huquqiy ekspertizadagi sustkashlik – ko‘plab loyihalarni amalga oshirish bosqichida qayta ko‘rib chiqishga, ba’zan esa ularni to‘xtatib turishga olib kelmoqda. Riskni taqsimlash mexanizmlarining nomutanosibligi, bunda asosiy risklar (qurilish, talab, valyuta) xususiy sherik zimmasiga yuklanib, davlat minimal riskni o‘z zimmasiga olishi investorlarning moliyaviy modellarini murakkablashtirmoqda va ba’zi hollarda loyihalarni iqtisodiy jihatdan norealist qilib qo‘ymoqda.[13]

Uchinchidan, loyihalarni monitoring va baholash tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi DXSh mexanizmlarining samaradorligini to‘liq baholash imkonini bermayapti. Loyihalar tugagach, ularning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi, qurilish sifati, xizmat ko‘rsatish standartlariga rioya etilishi, shuningdek daromad ko‘rsatkichlarining prognozlarga muvofiqligi muntazam ravishda o‘rganilmaydi. Bu esa kelgusidagi loyihalarni rejalashtirish va takomillashtirish imkoniyatlarini cheklaydi.

[10] Xalqaro valyuta jamg‘armasi. (2025). “Infrastructure Investment and PPPs: Emerging Market Perspectives”. IMF Working Paper WP/25/32.
[11] Asian Development Bank. (2024). “Public-Private Partnership Monitor: Uzbekistan”. Manila: ADB.
[12] O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2025). “DXSh loyihalarini tayyorlash va monitoring qilish bo‘yicha uslubiy qo‘llanma”. Toshkent.
[13] Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki. (2025). “O‘zbekistonda DXSh loyihalarini tayyorlash va amalga oshirish: amaliyot va istiqbollar”. London: EBRD.

To‘rtinchidan, xalqaro moliya institutlari va donor tashkilotlar bilan hamkorlik hali to‘liq ishga solinmagan. Jahon banki, Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Osiyo taraqqiyot banki kabi tuzilmalarning texnik ko‘magi va moliyaviy vositalaridan to‘liq foydalanilmayapti. Tender jarayonlarining xalqaro standartlarga to‘liq mos kelmasligi, shaffoflikning pastligi va ma’lumotlarning ochiqligidagi kamchiliklar xorijiy investorlarning loyihalarda ishtirok etish imkoniyatini toraytirmoqda.

Beshinchidan, sohada institutsional salohiyatni kuchaytirish zarurati dolzarbdir. DXSh loyihalarini tayyorlash, baholash va monitoring qilish bo‘yicha yetarli malakaga ega mutaxassislar soni kam. Davlat xizmatchilari va loyiha rahbarlarining moliyaviy modellashtirish, risklarni boshqarish, shartnomalar tuzish va xalqaro standartlar bo‘yicha bilim va ko‘nikmalari zamon talablariga to‘liq javob bermaydi. Bu esa loyihalarni yuqori sifatli tayyorlash va samarali amalga oshirish imkoniyatlarini cheklaydi.

Yuqoridagi xulosalar asosida aniqlangan muammolarni bartaraf etish va turizm sektoriga investitsiyalarni jalb etishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish mumkin.

Avvalo, qonunchilik bazasini kompleks tarzda takomillashtirish zarur. “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”gi qonunni yer, soliq, byudjet, investitsiya va boshqa tarmoq qonunlari bilan muvofiqlashtirish, mavjud ziddiyatlarni bartaraf etish bo‘yicha tizimli ishlarni amalga oshirish lozim. DXSh loyihalarini tartibga soluvchi yagona elektron platformani yaratish va uning ishlash mexanizmini qonuniy mustahkamlash, shaffoflikni ta’minlash va loyiha hujjatlariga kirishni soddalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, DXSh loyihalarini tayyorlash, tasdiqlash va amalga oshirish jarayonlarida davlat organlari o‘rtasidagi funksiyalarni aniq belgilash, takrorlanuvchi va parallel jarayonlarni bartaraf etish lozim.[14]

Ikkinchi muhim yo‘nalish – loyihalarni tayyorlash tizimini markazlashtirish va sifatini oshirishdir. Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi huzurida DXSh loyihalarini tayyorlash bo‘yicha ixtisoslashtirilgan markaz tashkil etish maqsadga muvofiq. Ushbu markaz moliyaviy modellashtirish, huquqiy ekspertiza, texnik-iqtisodiy asoslash, ekologik va ijtimoiy ta’sirni baholash kabi yo‘nalishlarda yuqori malakali mutaxassislarni jamlagan holda loyihalarni boshlang‘ich bosqichdan boshlab yakuniga qadar yagona standartlar asosida tayyorlashi kerak. Xalqaro tajribani o‘rganish va ilg‘or usullarni (masalan, Jahon banki va YTTBning DXSh bo‘yicha qo‘llanmalari) joriy etish loyihalarning sifati va investitsion jozibadorligini oshiradi.

Uchinchidan, risklarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish va risklarni adolatli taqsimlash tamoyillarini joriy etish zarur. DXSh loyihalari uchun risklarni identifikatsiya qilish, baholash va taqsimlash bo‘yicha standart metodologiyani ishlab chiqish, unda davlat tomonidan qabul qilinishi mumkin bo‘lgan risklarning chegaraviy qiymatlarini belgilash lozim. Xususiy sherik uchun valyuta riskini kamaytirish maqsadida maxsus moliyaviy vositalarni (forvard, svop va boshqa derivativlar) joriy etish imkoniyatlarini o‘rganish, shuningdek, siyosiy va huquqiy risklarni sug‘urtalash mexanizmlarini ishlab chiqish muhimdir. Bu chora-tadbirlar investorlar uchun loyiha muhitini yanada bashorat qilinadigan va ishonchli qiladi.

To‘rtinchidan, loyihalarni monitoring va baholash tizimini yaratish lozim. DXSh loyihalarini amalga oshirishning barcha bosqichlarida – tayyorlash, tender, qurilish, foydalanishga topshirish va ekspluatatsiya – mustaqil monitoring olib boruvchi maxsus agentlik yoki komissiyani tashkil etish maqsadga muvofiq. Loyihalar tugagach, ularning iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini majburiy baholash tartibini joriy qilish, baholash natijalarini ommaviy e’lon qilish va kelgusidagi loyihalarni rejalashtirishda hisobga olish kerak. Monitoring va baholash tizimi loyihalarning shaffofligini ta’minlash, manfaatdor tomonlarning javobgarligini oshirish va muvaffaqiyatsiz amaliyotlarni takrorlanmasligiga xizmat qiladi.

[14] Yescombe, E. R. (2023). “Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance”. 2nd Edition. Butterworth-Heinemann.

Beshinchidan, xalqaro moliya institutlari va donorlar bilan hamkorlikni kengaytirish, xalqaro standartlarni joriy etish zarur. Jahon banki, YTTB, OTB va boshqa tuzilmalar bilan DXSh loyihalarini tayyorlash va moliyalashtirish bo‘yicha uzoq muddatli hamkorlik dasturlarini ishlab chiqish, ularning texnik ko‘magi va moliyaviy vositalaridan faol foydalanish lozim. Tender jarayonlarini xalqaro standartlarga to‘liq moslashtirish, shaffoflikni ta’minlash va raqobat muhitini kengaytirish orqali xorijiy investorlar ishtirokini oshirish mumkin. Shuningdek, xalqaro ekspertlarni jalb qilgan holda DXSh bo‘yicha mahalliy kadrlarni tayyorlash dasturlarini yo‘lga qo‘yish, davlat xizmatchilari va loyiha rahbarlarining malakasini muntazam oshirib borish muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston turizm sektorida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining samaradorligini oshirish kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Qonunchilikni takomillashtirish, loyihalarni tayyorlash sifatini oshirish, risklarni adolatli taqsimlash, monitoring va baholash tizimini yo‘lga qo‘yish, xalqaro hamkorlikni kengaytirish va institutsional salohiyatni mustahkamlash orqali ushbu mexanizmlarning to‘liq salohiyatini ishga solish, turizm infratuzilmasini jadal rivojlantirish, xizmat sifatini xalqaro standartlarga olib chiqish va mamlakatning turizm jozibadorligini oshirish mumkin. Bu esa o‘z navbatida belgilangan strategik maqsadlar – 2030-yilga borib turizm xizmatlari eksportini 3 milliard dollarga yetkazish, sohada 1 million yangi ish o‘rni yaratish va mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish kabi vazifalarni amalga oshirishga xizmat qiladi.

## FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. (2026). “Turizm sohasidagi davlat-xususiy sheriklik loyihalari to‘g‘risida” hisobot. Toshkent.
2. O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi. (2026). “Turizm investitsiyalari va DXSh loyihalari: 2023–2025 yillar tahlili”. Toshkent.
3. O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. (2025). “DXSh loyihalarini tayyorlash va monitoring qilish bo‘yicha uslubiy qo‘llanma”. Toshkent.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi farmoni. 2023-yil 11-sentabr.
5. “Turizm investitsiya forumi – 2025” materiallari. (2025). Toshkent, 15–16 sentabr.
6. Jahon banki. (2024). “Public-Private Partnerships in Tourism: A Guide for Developing Countries”. Vashington: World Bank Group.
7. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki. (2025). “O‘zbekistonda DXSh loyihalarini tayyorlash va amalga oshirish: amaliyot va istiqbollar”. London: EBRD.
8. Umarov, M. (2025). “Davlat-xususiy sheriklikning institutsional asoslari: O‘zbekiston tajribasi”. “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali, №2, 45–55.
9. Tursunov, Sh. (2024). “Turizm investitsiya loyihalarini moliyalashtirish mexanizmlari”. “Turizm va mehmonxona biznesi” jurnali, №4(12), 62–70.
10. Yescombe, E. R. (2023). “Public-Private Partnerships: Principles of Policy and Finance”. 2nd Edition. Butterworth-Heinemann.
11. Xalqaro valyuta jamg‘armasi. (2025). “Infrastructure Investment and PPPs: Emerging Market Perspectives”. IMF Working Paper WP/25/32.
12. Asian Development Bank. (2024). “Public-Private Partnership Monitor: Uzbekistan”. Manila: ADB.
13. Turizmni sertifikatlashtirish markazi. (2025). “Turizm sohasida investitsion muhitni baholash: DXSh loyihalari misolida”. Toshkent.
14. O‘zbekiston Respublikasi Qonuni “Davlat-xususiy sheriklik to‘g‘risida”. 2021-yil 10-may, O‘RQ-688-son.
15. OECD. (2025). “Tourism Trends and Policies 2025”. Paris: OECD Publishing.